

2020-06-12

REMISSPROMEMORIA

FI Dnr 20-4957

Finansinspektionen
Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 408 980 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Ändringar i Finansinspektionens föreskrifter om värdepappersfonder och om förvaltare av alternativa investeringsfonder

Sammanfattning

Finansinspektionen föreslår ändringar i Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2013:9) om värdepappersfonder och Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2013:10) om förvaltare av alternativa investeringsfonder. Ändringarna gäller värdepappers- och specialfonder.

Förslaget innehåller bestämmelser om att fondbolag, förvaltningsbolag och AIF-förvaltare varje kvartal ska lämna ytterligare uppgifter till Finansinspektionen. För förvaltade värdepappers- och specialfonder ska de lämna uppgifter om förvaltningsavgifter, prestationsbaserade avgifter, typ av fond, jämförelseindex, aktiv risk och exponeringar. För specialfonder ska de även lämna uppgifter om standardavvikelser. Avsikten med ändringarna är att effektivisera tillsynen av värdepappers- och specialfonder.

Dessutom föreslår Finansinspektionen en ändring av tidpunkten för att rapportera innehaven i specialfonder med begränsad möjlighet att förvärva och lösa in andelar. Tidpunkten bör flyttas fram för att minska administrationen och underlätta rapporteringen för dessa fonder.

Vidare innehåller förslaget bestämmelser om att årsberättelsen för en värdepappers- eller specialfond ska innehålla uppgifter om de granskningar av ersättningspolicyn som har gjorts under året. Bestämmelsen behövs för att genomföra informationskraven i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/91/EU av den 23 juli 2014 om ändring av direktiv 2009/65/EG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) när det gäller förvaringsinstitutsfunktioner, ersättningspolicy och sanktioner.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2021.

Innehåll

1	Utgångspunkter	3
1.1	Bakgrund och syften med regleringen	3
1.2	Nuvarande och kommande regelverk	5
1.3	Regleringsalternativ	6
1.4	Rättsliga förutsättningar	6
1.5	Ärendets beredning	7
2	Motivering och överväganden.....	7
2.1	Ytterligare uppgifter vid innehavsrapporteringen	7
2.2	Ändring av rapporteringstidpunkten för vissa specialfonder	10
2.3	Ytterligare information i årsberättelserna för värdepappersfonder och specialfonder	11
2.4	Rättelse av felskrivningar och redaktionella ändringar	13
2.5	Ikraftträdande	13
3	Förslagets konsekvenser.....	14
3.1	Konsekvenser för samhället och konsumenterna	14
3.2	Konsekvenser för företagen	14
3.3	Konsekvenser för Finansinspektionen	16

1 Utgångspunkter

1.1 Bakgrund och syften med regleringen

1.1.1 Ytterligare uppgifter vid innehavsrapporteringen

Fondbolag¹ och förvaltningsbolag² som förvaltar svenska värdepappersfonder, samt AIF-förvaltare³ som förvaltar svenska specialfonder (fortsättningsvis benämnda bolagen) ska enligt Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2013:9) om värdepappersfonder (fondföreskrifterna), respektive Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2013:10) om förvaltare av alternativa investeringsfonder (AIF-föreskrifterna), per den sista bankdagen varje kvartal sammanställa uppgifter om bland annat innehaven i de förvaltade värdepappers- och specialfonderna. Sammanställningen ska lämnas in till Finansinspektionen på det sätt som närmare anges på myndighetens webbplats senast den tionde dagen i efterföljande månad (33 kap. 9–11 §§ fondföreskrifterna och 16 kap. 6 § AIF-föreskrifterna). Rapporteringen kallas för innehavsrapportering i resten av denna promemoria.

Bolagen ska enligt föreskrifterna även lämna en kvartalsrapport för respektive förvaltat värdepappers- och specialfond vid utgången av varje kvartal. Kvartalsrapporten ska bland annat innehålla uppgifter om fonden är en aktiefond, räntefond, blandfond, fond-i-fond (fondandelsfond), eller annan typ av fond (hedgefond) och uppgifter om avgifter för försäljning och inlösen av fondandelar i fonden. Rapporten ska lämnas in till Finansinspektionen på det sätt som närmare anges på myndighetens webbplats senast den 21 april, 21 juli, 21 oktober respektive 21 januari (33 kap. 5–8 §§ fondföreskrifterna och 16 kap. 2–5 §§ AIF-föreskrifterna). Rapporteringen kallas för kvartalsrapportering i resten av denna promemoria. Några ändringar av kvartalsrapporteringen föreslås inte.

Finansinspektionen har i ett tidigare föreskriftsprojekt (FI Dnr 16-18336) föreslagit att det i fondföreskrifterna införs bestämmelser om att fondbolag och förvaltningsbolag ska lämna uppgifter om avgifter och risker, vid innehavsrapporteringen för förvaltade värdepappersfonder. Efter att flera remissinstanser hade påtalat att remisspromemorian bland annat saknade en tydlig beskrivning av vilka uppgifter som skulle lämnas om avgifterna, bedömde myndigheten att ytterligare överväganden behövde göras och avstod från att i det sammanhanget genomföra förslaget om att lämna uppgifter om avgifter.

Finansinspektionen föreslår nu att bolagens uppgiftsskyldighet vid innehavsrapporteringen för både värdepappers- och specialfonder ska utökas med bland annat uppgifter om förvaltningsavgifter och prestationsbaserade avgifter. Syftet

¹ Ett svenskt aktiebolag som har fått tillstånd att driva fondverksamhet.

² Ett utländskt företag som i sitt hemland har tillstånd att bedriva fondverksamhet.

³ En svensk eller utländsk juridisk person vars normala verksamhet består av förvaltning av en eller flera alternativa investeringsfonder.

med de utökade rapporteringskraven är att förbättra bevakningen av eventuella stabilitetsrisker inom fondbranschen, att effektivisera myndighetens tillsyn av fonderna och att se till att det finns ett effektivt konsumentskydd.

1.1.2 Ändring av rapporteringstidpunkten för vissa specialfonder

En AIF-förvaltare ska per den sista bankdagen i varje kvartal göra en sammanställning av varje förvaltd specialfonds innehav av sådana tillgångar som anges i lagen (2004:46) om värdepappersfonder (LVF), över fondförmögenheten, övriga tillgångar och skulder som ingår i fonden samt fondandelsvärdet. Som nämnts i föregående avsnitt ska innehavsrapporteringen lämnas in till Finansinspektionen senast den tionde dagen i efterföljande månad.

Värdering av innehaven i en specialfond med begränsad möjlighet att förvärva och lösa in andelar görs mer sällan jämfört med övriga fonder med motsvarande rapporteringsskyldighet. För denna typ av specialfond kommer värderingstidpunkten därför alltid att infalla efter den rapporteringstidpunkt som anges i AIF-föreskrifterna. Det innebär att en AIF-förvaltare endast kan lämna ett uppskattat (indikativt) värde för innehaven i dessa fonder vid den rapporteringstidpunkt som gäller i dag.

För att minska administrationen och underlätta rapporteringen av innehaven i specialfonder med begränsad möjlighet att förvärva och lösa in andelar, föreslår Finansinspektionen att tidpunkten för rapporteringen för dessa fonder flyttas fram.

1.1.3 Ytterligare information i årsberättelserna för värdepappersfonder och specialfonder

Europaparlamentet och rådet antog den 23 juli 2014 direktiv 2014/91/EU om ändring av direktiv 2009/65/EG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) när det gäller förvaringsinstitutfunktioner, ersättningspolicy och sanktioner (ändringsdirektivet). Direktivet 2009/65/EG kallas fortsättningsvis Ucits-direktivet i denna promemoria. Ändringsdirektivet skulle ha varit genomfört i svensk rätt senast den 18 mars 2016.

Genom ändringsdirektivet infördes ett krav på att varje värdepappersfonds årsberättelse ska innehålla information om fondbolagets ersättningspolicy och ersättningar (artikel 63.3 i Ucits-direktivet). Det infördes även ett krav på att värdepappersfondens årsberättelse ska innehålla information om resultatet av de granskningar som fondbolaget ska göra minst en gång om året, inbegripet alla eventuella oegentligheter som har förekommit (artikel 69.3 d i Ucits-direktivet).

Artikel 69.3 i Ucits-direktivet har genomförts i svensk rätt genom 4 kap. 18 § LVF och 31 kap. fondföreskrifterna. Bestämmelserna i lagen och föreskrifterna motsvarar dock inte fullt ut innehållet i artikel 69.3 d. Eftersom det inte finns

något informationskrav i fondföreskrifterna som motsvarar artikeln bör fondföreskrifterna kompletteras med uppgifter om vilken information som ska lämnas i en värdepappersfonds årsberättelse.

Finansinspektionen föreslår att de utökade kraven på information i en värdepappersfonds årsberättelse ska gälla även för specialfonder.

1.1.4 Rättelse av felskrivningar och redaktionella ändringar

Den 1 januari 2018 ändrades kapitaltäckningsreglerna för fondbolag och AIF-förvaltare med tillstånd för diskretionär förvaltning av investeringsportföljer. Ändringarna innebar att nämnda bolag inte längre skulle tillämpa reglerna om kapitaltäckning i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012. Ändringarna av kapitaltäckningsreglerna har bland annat genomförts i LVF och lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder (LAIF).

I fondföreskrifterna finns vissa skrivfel och felaktiga hänvisningar till bestämmelser i LVF som upphävdes eller fick ny numrering i samband med att kapitaltäckningsreglerna ändrades. Det finns även vissa skrivfel i AIF-föreskrifterna. Syftet med de föreslagna ändringarna i föreskrifterna är att rätta skrivfelen och de felaktiga hänvisningarna.

1.2 Nuvarande och kommande regelverk

Bolagen ska per den sista bankdagen i varje kvartal sammanställa respektive värdepappers- och specialfonds tillgångar, skulder, fondförmögenhet och fondandelsvärde. Beträffande värdepappersfonder ska sammanställningen även innehålla information om hävstång, likviditet och standardavvikelse. Sammanställningen ska upprättas kvartalsvis och lämnas in till Finansinspektionen senast den tionde dagen i efterföljande månad (33 kap. 9–11 §§ fondföreskrifterna och 16 kap. 6 § AIF-föreskrifterna).

Årsberättelserna för värdepappersfonder och specialfonder ska innehålla uppgifter om det sammanlagda ersättningsbeloppet för räkenskapsåret, fördelat på fasta och rörliga ersättningar, som fondbolaget har betalat ut till sin personal samt om efterlevnaden och väsentliga förändringar av fondbolagets ersättningspolicy (4 kap. 16 § tredje stycket LVF och 12 kap. 10 § LAIF). Detaljerade bestämmelser om vilken information som ska finnas i årsberättelserna för värdepappersfonder och specialfonder finns i 31 kap. fondföreskrifterna, respektive 12 kap. AIF-föreskrifterna.

1.3 Regleringsalternativ

1.3.1 *Ytterligare uppgifter vid innehavsrapporteringen och ändring av rapporteringstidpunkten för vissa specialfonder*

Finansinspektionen bedömer att det krävs bindande regler för att säkerställa att bolagen regelbundet lämnar den information som myndigheten behöver för att utöva en effektiv tillsyn och för att förbättra bevakningen av eventuella stabilitetsrisker inom fondbranschen. Myndigheten anser därför inte att allmänna råd eller annan typ av vägledning är ett lämpligt alternativ.

Även en ändring av rapporteringstidpunkten för specialfonder med begränsad möjlighet att förvärva och lösa in andelar behöver göras genom föreskrifter, eftersom nuvarande bestämmelser finns i föreskrifter. Tidpunkten bör även fortsättningsvis anges i bindande regler, för att säkerställa att AIF-förvaltarna rapporterar innehaven i dessa specialfonder vid samma tidpunkt. Myndigheten anser därför inte att allmänna råd eller annan typ av vägledning är ett lämpligt alternativ.

1.3.2 *Ytterligare information årsberättelserna för värdepappersfonder och specialfonder*

Sverige har en skyldighet att genomföra informationskraven i ändringsdirektivet genom bindande regler. De informationskrav som inte genomförs i lag eller förordning måste i stället genomföras i föreskrifter. Några andra regleringsalternativ än föreskrifter bedöms därför inte vara lämpliga eller möjliga. Det är inte heller ett alternativ att helt avstå från reglering.

1.4 Rättsliga förutsättningar

Finansinspektionen har genom 18 § 38 förordningen (2013:588) om värdepappersfonder, respektive 5 § 22 förordningen (2013:587) om förvaltare av alternativa investeringsfonder, bemyndigande att meddela föreskrifter om vilka upplysningar bolagen ska lämna till myndigheten om sin verksamhet och omständigheter som hänger samman med den.

Finansinspektionen har också bemyndigande enligt 18 § 18 förordningen om värdepappersfonder, respektive 5 § 16 förordningen om förvaltare av alternativa investeringsfonder, att meddela föreskrifter om vilka uppgifter som ska finnas med i årsberättelsen.

Det följer av 18 § 5–7 förordningen om värdepappersfonder att Finansinspektionen har bemyndigande att meddela föreskrifter om vilka poster som får räknas in i startkapitalet och innehållet i en verksamhetsplan.

Slutligen har Finansinspektionen bemyndigande enligt 5 § 2 förordningen om förvaltningen av alternativa investeringsfonder att meddela vilka åtgärder en AIF-förvaltare ska vidta om förvaltaren tar emot medel med redovisnings-skyldighet.

1.5 Ärendets beredning

Finansinspektionen har i arbetet med att ta fram förslaget till föreskriftsändringar haft en dialog med en extern referensgrupp som består av representanter från Fondbolagens förening.

2 Motivering och överväganden

Finansinspektionen redogör nedan för de ändringar och tillägg som föreslås i förhållande till nuvarande bestämmelser. I avsnitt 2.1 behandlas de ytterligare uppgifter som Finansinspektionen föreslår att bolagen lämnar in vid innehavsrapporteringen. I avsnitt 2.2 behandlas förslaget om att senarelägga rapporteringstidpunkten för specialfonder med begränsad möjlighet att förvärva och lösa in andelar. I avsnitt 2.3 behandlas den information som föreslås ingå i årsberättelsen för värdepappers- och specialfonder. I avsnitt 2.4 behandlas de föreskriftsändringar som Finansinspektionen föreslår på grund av lagändringar, felaktiga hänvisningar och skrivfel. Slutligen behandlas i avsnitt 2.5 frågan om när de föreslagna föreskriftsändringarna bör träda i kraft.

2.1 Ytterligare uppgifter vid innehavsrapporteringen

2.1.1 Periodisk inrapportering

Periodisk inrapportering utgör basen för de analyser som Finansinspektionen gör inom ramen för den löpande tillsynen av bland annat fonderna. I dag gör bolagen sin periodiska inrapportering för de förvaltade värdepappers- och specialfonderna via en rapporteringsportal på Finansinspektionens webbplats.

Inrapporteringen görs antingen via ett webbaserat system eller via ett äldre system som använder en särskild applikation⁴. Sedan december 2018 lämnas innehavsrapporteringen i det webbaserade systemet på olika xml-filer (rapporteringsmallar), medan kvartalsrapporteringen lämnas via en särskild applikation i ett så kallat gränssnitt.⁵ Information om vad som ska ingå i respektive rapportering finns i föreskrifterna, rapporteringsmallarna och i särskilda anvisningar på Finansinspektionens webbplats.

Innehavsrapporteringen och kvartalsrapporteringen har olika syften och görs vid olika tidpunkter. Huvudsyftet med innehavsrapporteringen är att kontrollera att fonderna följer sina fondbestämmelser och placeringsbestämmelserna. Till skillnad från innehavsrapporteringen är huvudsyftet med kvartalsrapporteringen att utifrån Finansinspektionens statistikansvar samla in övergripande uppgifter om fonderna. Uppgifterna används även i Finansinspektionens tillsyns- och övervakningsverksamhet. Det finns stora

⁴ Applikationen installeras på användarens dator.

⁵ Rapporteringsmallen Innehavsrapportering värdepappersfonder kallas F815, rapporteringsmallen Innehavsrapportering specialfonder kallas F816 och rapporteringsmallen Kvartalsrapport för värdepappersfonder och specialfonder kallas F81306.

skillnader mellan de uppgifter som lämnas vid innehavsrapporteringen och de som lämnas vid kvartalsrapporteringen. Skillnaderna består mycket förenklat av att de uppgifter som lämnas vid innehavsrapporteringen bland annat redogör för fondernas specifika innehav och innehavens egenskaper, medan de uppgifter som lämnas vid kvartalsrapporteringen är av mer övergripande karaktär och handlar om innehaven i fonden på en sammanlagd nivå.

Som nämnts i avsnitt 1.1.1 lämnas innehavsrapportering för värdepappers- och specialfonder in i nära anslutning till att uppgifterna har fastställts. Uppgifterna ska i så hög grad som möjligt spegla fondens aktuella värden. Eftersom uppgifterna som helhet är föränderliga och för att Finansinspektionens ska få en aktuell och rättvisande bild av de rådande förhållandena på fondmarknaden, behöver uppgifterna om fonderna vara så aktuella som möjligt. Uppgifterna i kvartalsrapporteringen lämnas inte in i lika nära anslutning till att de har fastställts, eftersom de inte är lika tidskritiska som uppgifterna i innehavsrapporteringen.

2.1.2 *Innehavsrapportering*

Innehavsrapporteringen har gått från att vara en enkel sammanställning av uppgifter till att bli en del av Finansinspektionens periodiska rapportering. Enligt de nu gällande kraven på innehavsrapporteringen ska rapporten innehålla en sammanställning av respektive värdepappers- och specialfonds tillgångar, skulder, fondförmögenhet och fondandelsvärde (33 kap. 9 § fondföreskrifterna, respektive 16 kap. 6 § AIF-föreskrifterna). För värdepappersfonder ska sammanställningen även innehålla uppgifter om hävstång, likviditet och standardavvikelse.

Finansinspektionen föreslår att bolagen ska lämna in ytterligare uppgifter vid innehavsrapporteringen för värdepappers- och specialfonder. I de rapporteringsmallar som i dag används vid innehavsrapporteringen kan bolagen lämna frivilliga uppgifter om de förvaltade fonderna, vilket många bolag gör. Det är dessa uppgifter som föreslås ingå i de utökade rapporteringskraven. Det gäller uppgifter om

- fondens förvaltningsavgifter,
- fondens prestationsbaserade avgifter (procentuella uttag och avkastningströskel),
- vilken typ av fond som förvaltas,
- vilket jämförelseindex som fonden använder sig av,
- fondens aktiva risk (engelska: tracking error),
- fondens placering på konto hos kreditinstitut,
- fondens motpartsexponering för OTC-derivat,
- fondens exponering mot företagsgrupp, och
- standardavvikelser för specialfonder.

Finansinspektionen föreslår att även de ytterligare uppgifter som bolagen ska lämna in vid innehavsrapporteringen för värdepappers- och specialfonder ska

lämnas kvartalsvis. Eftersom uppgifterna används av Finansinspektionen för att myndigheten ska kunna utöva en effektiv tillsyn och förbättra bevakningen av eventuella stabilitetsrisker inom fondbranschen, behöver de samlas in enhetligt. Om uppgifterna lämnas in mer sällan än kvartalsvis, kommer det att finnas stora luckor i Finansinspektionens helhetsbild av fonderna och fondmarknaden. Detta ökar risken för att Finansinspektionen gör analyser av fondmarknaden med uppgifter som inte längre är aktuella.

För att Finansinspektionen ska kunna utöva en effektiv tillsyn av avgiftsuttagen i fonderna, och eftersom avgifterna bland annat påverkar andelsägarnas möjlighet till avkastning, föreslår myndigheten att innehavsrapporteringen även ska omfatta uppgifter om fondens förvaltningsavgift och prestationsbaserade avgift. Avsikten är att uppgifter om fondens förvaltningsavgift ska rapporteras som en procentsats av fondförmögenheten. Det är fondens årliga fasta förvaltningsavgift som har gällt under kvartalet som ska rapporteras. När det gäller uppgifter om fondens prestationsbaserade avgift kommer dessa att rapporteras både i form av procentuellt uttag (det procentuella värdet för uttaget av den prestationsbaserade förvaltningsavgiften) och avkastningströskel (den jämförelsenorm som fonden använder som uttag för den prestationsbaserade förvaltningsavgiften).

Finansinspektionen föreslår vidare att innehavsrapporteringen även ska innehålla uppgifter om vilken typ av fond som bolagen förvaltar. De typer av fonder som bolagen kommer att kunna välja mellan i sin innehavsrapportering består till skillnad från i kvartalsrapporteringen av en huvud- och en underkategori. Detta innebär att bolagen för varje förvaltd fond ska välja en huvudkategori samt en eller flera av de underkategorierna som motsvarar fondens investeringsstrategi. Huvudkategorierna i blanketten kommer att omfatta aktiefond, räntefond, blandfond och hedgefond. Underkategorierna kommer att bestå av fondandelsfond, företagsobligationsfond, penningmarknadsfond, börs-handlad fond (ETF), fond som beaktar hållbarhetsaspekter i förvaltningen, fond som marknadsförs som hållbarhetsfond, indexfond, indexnära fond, matarfond, mottagarfond och småbolagsfond.⁶ Eftersom en fondtyps underkategori ibland är bunden till dess huvudkategori kan inte en uppgift om en fondtyps underkategori lämnas ensam. Detta innebär att bolagen i vissa fall kommer att behöva rapportera en fonds huvudkategori vid innehavsrapporteringen och kvartalsrapporteringen. Information om vilken typ av fonder som bolagen förvaltar gör det möjligt för myndigheten att jämföra de olika fondtyperna och att identifiera de potentiella marknadsriskerna som är kopplade till en specifik typ av fond.

⁶ Anvisningarna på Finansinspektionens webbplats kommer att ändras så att typ av fond överensstämmer med artikel 8 och 9 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/2088 av den 27 november 2019 om hållbarhetsrelaterade upplysningar som ska lämnas inom den finansiella tjänstesektorn (disclosureförordningen).

Jämförelseindex och aktiv risk är viktiga uppgifter i Finansinspektionens arbete mot dolda indexfonder. Dolda indexfonder är fonder som i praktiken följer ett index (passiv förvaltning) men där förvaltaren tar ut en högre avgift med hänvisning till att förvaltningen är aktiv. Uppgifter om jämförelseindex används för att jämföra fondens värdeutveckling över en längre tid med ett relevant index. Aktivitetsmålet aktiv risk används för att mäta skillnaden mellan fondens avkastning och avkastningen hos dess jämförelseindex över tid. Aktiv risk brukar beräknas som volatiliteten i skillnaden mellan fondens avkastning och avkastningen hos dess jämförelseindex. För att Finansinspektionen ska kunna bedöma aktiviteten i en fond, föreslår myndigheten att bolagen ska lämna uppgifter om den förvaltade fondens jämförelseindex och aktiva risk vid innehavsrapporteringen.

I 5 kap. LVF finns placeringsregler som ska tillämpas för både värdepappers- och specialfonder (5 kap. 1 § LVF respektive 12 kap. 13 § LAIF). Finansinspektionen kan medge undantag från bestämmelserna om risk-spridning för specialfonder⁷ men inte för värdepappersfonder. För att Finansinspektionen ska ha en bättre möjlighet att kontrollera att fonderna följer placeringsreglerna föreslås att innehavsrapporteringen även ska omfatta uppgifter om fondens placering på konto hos kreditinstitut (5 kap. 10 och 11 §§ LVF), fondens motpartsexponering för OTC-derivat (5 kap. 14 § LVF) samt fondens exponering mot företagsgrupp (5 kap. 21 och 22 §§ LVF).

Standardavvikelse är ett riskmått som anger hur mycket fondens värde har varierat från sin genomsnittliga utveckling. Riskmålet används för att bedöma olika fonders riskklasser. Riskklasserna presenteras för konsumenter i fondernas faktablad. Bolagen ska enligt fondföreskrifterna lämna information om standardavvikelse i innehavsrapporteringen för värdepappersfonder. Någon motsvarande informationsskyldighet finns inte för specialfonder enligt AIF-föreskrifterna. För att Finansinspektionen ska kunna analysera riskerna både för enskilda fonder och för marknaden i stort, föreslås att AIF-förvaltare vid innehavsrapporteringen för specialfonder även ska lämna uppgifter om fondens standardavvikelse.

Med anledning av den utvidgning av innehavsrapporteringen som nu föreslås, bör även rubrikerna till de aktuella bestämmelserna i föreskrifterna justeras för att bättre återspegla innehållet i dem.

2.2 Ändring av rapporteringstidpunkten för vissa specialfonder

Till skillnad från en värdepappersfond kan en specialfond, efter Finansinspektionens godkännande, tillåtas ha begränsade möjligheter till förvärv och inlösen av fondens andelar (12 kap. 6 § LAIF).

⁷ 12 kap. 13 § andra stycket LAIF.

För att kunna uppfylla rapporteringsskyldigheten i AIF-föreskrifterna rapporterar AIF-förvaltaren vid den föreskrivna rapporteringstidpunkten (16 kap. 6 § tredje stycket) in ett uppskattat värde för innehaven i de specialfonder som har begränsade möjligheter till förvärv och inlösen av fondens andelar. Värdet revideras sedan så snart som möjligt när de slutliga uppgifterna finns tillgängliga. För att AIF-förvaltarna inte längre ska behöva revidera rapporteringen av dessa specialfonders uppskattade värde och för att öka tillförlitligheten av den information som rapporteras in, föreslås att rapporteringstidpunkten för denna typ av specialfonder flyttas från den tionde till den tjugonde dagen kommande månad.

2.3 Ytterligare information i årsberättelserna för värdepappersfonder och specialfonder

2.3.1 Ucits-direktivet

Av artikel 1.13 i ändringsdirektivet framgår bland annat att artikel 69 i Ucits-direktivet ändras genom att ett nytt stycke läggs till i punkten 3. Enligt den nya artikel 69.3 d i Ucits-direktivet ska årsrapporten (motsvaras av årsberättelsen i svensk rätt) innehålla resultatet av de granskningar som anges i artiklarna 14 b.1 c och 14 b.1 d i Ucits-direktivet samt alla eventuella oegentligheter som har förekommit. I artikel 14 b.1 c i direktivet anges att en ersättningspolicy ska antas av förvaltningsbolagets ledningsorgan i dess tillsynsfunktion och att det organet ska anta och se över de allmänna principerna för ersättningspolicyn minst årligen, samt ansvara för och övervaka deras genomförande. Av artikel 14 b.1 d i direktivet framgår att genomförandet av ersättningspolicyn minst årligen ska bli föremål för en oberoende intern granskning på central nivå. Det ska då granskas hur väl ersättningspolicyn överensstämmer med de riktlinjer och metoder för ersättningen som har antagits av ledningsorganet i dess tillsynsfunktion.

2.3.2 Värdepappersfonder

I ett delbetänkande från 2014 års fondutredning (SOU 2015:62) föreslog utredningen att hela artikel 69.3 i Ucits-direktivet skulle genomföras i svensk rätt genom en ny paragraf i 4 kap. LVF (4 kap. 18 a §). Enligt punkten 4 i den föreslagna bestämmelsen skulle årsberättelsen innehålla resultatet av fondbolagets interna granskningar av ersättningspolicyn och efterlevnaden av den, samt uppgifter om eventuella oegentligheter som hade förekommit.

På grund av den systematik som finns i det befintliga regelverket ansåg regeringen i propositionen 2015/16:170 att de övergripande kraven på årsberättelsen och innehållet i den ska anges i lag, medan de detaljerade kraven ska anges i Finansinspektionens föreskrifter (se s. 42 och 45). Utredningens förslag kom därför inte att genomföras, utan i stället kompletterades 4 kap. 18 § LVF med ett nytt tredje stycke. I stycket anges att årsberättelsen ska innehålla uppgifter om efterlevnaden av fondbolagets ersättningspolicy. I propositionen anges att de detaljerade reglerna om krav på den information om

ersättningar och ersättningspolicy som ska ingå i årsberättelsen genomförs i myndighetsföreskrifter (se s. 153).

Eftersom det saknas bestämmelser i LVF och fondföreskrifterna som motsvarar hela artikel 69.3 d i Ucits-direktivet, föreslår Finansinspektionen att en ny punkt läggs till i 31 kap. 48 a § fondföreskrifterna. I den nya punkten anges att årsberättelsen även ska innehålla information om resultatet av fondbolagets interna granskningar av ersättningspolicyn och efterlevnaden av den, samt uppgifter om eventuella avsteg som har förekommit.

Finansinspektionen bedömer att samtliga delar av artikel 69.3 d i Ucits-direktivet är genomförda i svensk rätt genom tillägget i fondföreskrifterna. Vid utformningen av den nya punkten har förslaget från 2014 års fondunderredning använts som förebild. En skillnad i förhållande till utredningens förslag är att ”oegentligheter” har bytts ut mot ”avsteg”. De oegentligheter som åsyftas i direktivet bör enligt Finansinspektionen motsvaras av avsteg som har gjorts från ersättningspolicyn. I ett tidigare lagstiftningsarbete finns ett exempel på att begreppet oegentligheter i ett direktiv har ersatts med ett annat begrepp i lagen (prop. 2010/11:135 s. 165 f.). Någon materiell skillnad i förhållande till direktivet är inte avsedd.

2.3.3 Specialfonder

Specialfonder är alternativa investeringsfonder och omfattas därför inte av Ucits-direktivet. I samband med genomförandet i svensk rätt av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/61/EU av den 8 juni 2011 om förvaltare av alternativa investeringsfonder samt om ändring av direktiv 2003/41/EG och 2009/65/EG och förordningarna (EG) nr 1060/2009 och (EU) nr 1095/2010, överfördes regleringen av specialfonder från lagen (2004:46) om investeringsfonder (numera LVF) till LAIF. Reglerna för värdepappers- och specialfonder bör enligt förarbetena vara identiska (se prop. 2012/13:155 s. 189). Av lagtekniska skäl bör det enligt propositionen finnas hänvisningar från LAIF till de bestämmelser i LVF som ska tillämpas på specialfonder (s. 190 f.). Årsberättelsen för en specialfond ska enligt 12 kap. 10 § LAIF ha det innehåll som framgår av 10 kap. 5 § LAIF och 4 kap. 18 § LVF.

Samtidigt som regleringen av specialfonder överfördes till LAIF flyttades bestämmelserna om specialfonder över från fondföreskrifterna till 12 kap. AIF-föreskrifterna.⁸ Av kapitlet framgår genom hänvisningar vilka bestämmelser i fondföreskrifterna som ska gälla för specialfonder. Årsberättelsen för specialfonder ska enligt 12 kap. 13 § andra stycket AIF-föreskrifterna bland annat ha det innehåll som framgår av 31 kap. 3 §, 4 § 3 och 4 samt 6–56 §§ fondföreskrifterna.

Artikel 69.3 d i Ucits-direktivet omfattar inte specialfonder. Men Finansinspektionen föreslår ändå – mot bakgrund av vad som anges i

⁸ Se närmare om skälen i beslutspromemorian i FI Dnr 12-3251, s. 1 och 31.

propositionen 2012/13:155 s. 189 f. om att reglerna för värdepappers- och specialfonder bör vara identiska – att ändringar motsvarande de som föreslås för fonder som omfattas av Ucits-direktivet även ska införas för specialfonder.

2.4 Rättelse av felskrivningar och redaktionella ändringar

Som framgår ovan har bestämmelserna om kapitaltäckning ändrats i LVF. I samband med detta upphävdes vissa paragrafer i lagen, medan andra fick en ny lydelse eller beteckning. På grund av detta och för att rätta andra felaktiga hänvisningar samt skrivfel, föreslås följande ändringar i föreskrifterna.

2 kap. 9 § första stycket 2 fondföreskrifterna hänvisar till 2 kap. 8–11 §§ LVF. Dessa bestämmelser i LVF har ändrats, bland annat genom att de har fått nytt innehåll och annan beteckning. Hänvisningen till lagbestämmelserna bör därför ändras så att den i stället avser 2 kap. 8–10 §§ LVF.

2 kap. 9 § femte stycket fondföreskrifterna avser kapitaltäckningsregler som har ändrats i sin helhet. Vidare hänvisar bestämmelsen till 2 kap. 10 § LVF, som har fått ett nytt innehåll, samt till 2 kap. 10 a § LVF, som har upphört att gälla. Eftersom bestämmelsen i 2 kap. 9 § femte stycket fondföreskrifterna inte längre har något syfte bör stycket tas bort.

5 kap. 1 § fondföreskrifterna hänvisar till 2 kap. 4, 8, 9 och 11 §§ LVF. Bestämmelsen som tidigare fanns i 2 kap. 11 § LVF har flyttats till 2 kap. 10 § samma lag. Hänvisningen bör därför ändras till att avse 2 kap. 4 och 8–10 §§ LVF.

22 kap. 2 § fondföreskrifterna hänvisar delvis felaktigt till lagen (2004:46) om värdepappersmarknaden. Hänvisningen bör i stället avse LVF.

25 kap. 1 § fondföreskrifterna hänvisar till 15 kap. 13 § fondföreskrifterna som har fått en ny beteckning. Hänvisningen bör i stället avse 24 kap. 13 § fondföreskrifterna.

I 10 kap. 2 § AIF-föreskrifterna har en del av namnet på den lag som bestämmelsen hänvisar till fallit bort, vilket bör åtgärdas.

2.5 Ikraftträdande

Finansinspektionen föreslår att föreskriftsändringarna träder i kraft den 1 januari 2021. De nya rapporteringskraven för värdepappers- och specialfonder, och den nya rapporteringstidpunkten för specialfonder med begränsad möjlighet att förvärva och lösa in andelar, ska därmed tillämpas första gången på sammanställningar som upprättas per den 31 mars 2021. De nya informationskraven för årsberättelsen tillämpas första gången på årsberättelser som lämnas för det räkenskapsår som inleds närmast efter den 31 december 2020.

3 Förslagets konsekvenser

I avsnitten 1.1–1.3 finns en beskrivning av vad Finansinspektionen vill uppnå med de föreslagna ändringarna, vilka alternativa lösningar som finns och vilka effekter det får om en reglering inte sker. För uppgifter om de rättsliga förutsättningar som ligger till grund för de föreslagna ändringarna, se avsnitt 1.4 ovan.

Finansinspektionen bedömer att de föreslagna föreskriftsändringarna överensstämmer med och inte går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen (EU)

Frågan om när ändringarna bör träda i kraft behandlas i avsnitt 2.5. Finansinspektionen bedömer inte att det behöver tas några särskilda hänsyn när det gäller tidpunkten för ikraftträdandet.

3.1 Konsekvenser för samhället och konsumenterna

De föreslagna ändringarna bedöms inte i någon väsentlig grad påverka samhällsekonomin eller konsumenterna. På sikt kan ändringarna ge konsumenterna ett starkare skydd eftersom Finansinspektionen får förbättrade möjligheter att utöva en mer effektiv tillsyn.

3.2 Konsekvenser för företagen

3.2.1 Berörda företag

Ändringarna gäller alla svenska värdepappersfonder oavsett om de förvaltas av ett fondbolag eller ett förvaltningsbolag, samt svenska specialfonder oavsett om de förvaltas av en svensk eller en utländsk AIF-förvaltare. I mars 2020 fanns det i Sverige 23 fondbolag som förvaltar värdepappersfonder. Det fanns även 25 företag som hade tillstånd både som fondbolag och AIF-förvaltare. Dessa företag förvaltade både värdepappersfonder och specialfonder. Dessutom fanns det 29 svenska AIF-förvaltare som förvaltade specialfonder.

Storleken på de berörda företagen har uppskattats och redovisats med hjälp av följande parametrar:

- antal anställda,
- förvaltat fondförmögenhet, och
- balansomslutning.

I mars 2020 hade de berörda företagen mellan 1 och 245 anställda. Företagens totala förvaltade fondförmögenheter varierade mellan 1,9 miljoner kronor och 897 miljarder kronor. De hade balansomslutningar på mellan 1,7 miljoner kronor och 3,3 miljarder kronor. Totalt förvaltade de berörda företagen 556 värdepappersfonder och 190 specialfonder, vilket motsvarade ett totalt förvalt

kapital på 3 525 miljarder kronor. Storleken på fondförmögenheterna i enskilda fonder varierade från 455 000 kronor till 56 miljarder kronor. Även antalet investerare skiljde sig mycket mellan de olika fonderna.

De föreslagna ändringarna gäller endast företag som förvaltar svenska värdepappers- och specialfonder. Det gör att reglerna i förlängningen kan påverka konkurrensen i någon mån, eftersom utländska fonder inte omfattas av informationsskyldigheten. Finansinspektionen bedömer dock att de utökade informationskraven endast kommer att få en begränsad påverkan på konkurrensen mellan de företag som omfattas och de som inte omfattas. Inte heller bör de berörda företagens arbetsförutsättningar eller villkor i övrigt påverkas i någon större utsträckning.

Den föreslagna utökningen av rapporteringskraven för värdepappers- och specialfonder kan göra att företagen behöver se över sina rapporteringsrutiner. Utökningen av rapporteringskraven bedöms däremot inte innebära några större förändringar för företagen, eftersom uppgifterna togs fram och lämnades in till Finansinspektionen i samband med två kartläggningar som genomfördes av myndigheten under 2018⁹ och 2019¹⁰.

Enligt de föreslagna ändringarna i AIF-föreskrifterna, kommer rapporteringen av innehaven i specialfonder med begränsad möjlighet att förvärva och lösa in andelar inte längre att ske med ett uppskattat värde som sedan behöver revideras. Ändringen av rapporteringstidpunkten i AIF-föreskrifterna bedöms därför underlätta och minska administrationen för AIF-förvaltarna.

De föreslagna ändringarna av informationskraven på årsberättelserna för värdepappersfonder och specialfonder bör kunna göras genom mindre anpassningar av årsberättelserna. Denna anpassning bedöms inte påverka företagens rapportering, redovisning eller avgifter.

3.2.2 Kostnader för företagen

Förslagen innebär att nya uppgiftsskyldigheter införs och att rapporteringstidpunkten för specialfonder med begränsad möjlighet till förvärv och inlösen av fondens andelar ändras. Företagen behöver därför göra vissa anpassningar för att tillämpa de föreslagna bestämmelserna. Bland annat kan vissa rutiner behöva ses över när det gäller innehavsrapporteringen och utformningen av fondernas årsberättelser.

Finansinspektionen bedömer dock att alla de föreslagna ändringarna endast kommer att öka företagens administrativa kostnader i begränsad omfattning. Engångskostnaden för att analysera de nya föreskrifterna och uppdatera interna processer beräknas bli mellan 28 080 kronor (20 timmar x 1 404 kronor) och 42 120 kronor (30 timmar x 1 404 kronor) per fond. Kostnaden för att lämna in

⁹ FI Dnr 18-19386.

¹⁰ FI Dnr 19-26361.

fler uppgifter vid inrapporteringen och att uppdatera årsberättelsen beräknas uppgå till 14 040 kronor (10 timmar x 1 404 kronor) per år och fond.

Finansinspektionen bedömer att förslagen inte kommer att medföra några andra kostnader för företagen. Företagen kommer inte heller att behöva förändra sin verksamhet.

3.2.3 Konsekvenser för små företag

Finansinspektionens föreslagna föreskriftsändringar gör inte någon skillnad på små och stora företag. Alla företag som omfattas av fondföreskrifterna och AIF-föreskrifterna ska alltså lämna in samma uppgifter. En annan ordning skulle inte bidra till den jämförbarhet mellan olika fonder som är syftet med de föreslagna ändringarna.

Finansinspektionen bedömer att de kostnader som nämns i avsnitt 3.2.2 relativt sett kan ha en större negativ effekt på vinstmarginalerna för mindre företag än för större. Detta eftersom kostnaderna för de små företagen uppskattas bli större i förhållande till deras omsättning. De faktiska kostnaderna för de mindre företagen förväntas dock bli lägre, eftersom de har färre fonder att förvalta.

3.3 Konsekvenser för Finansinspektionen

Regleringen bedöms inte påverka Finansinspektionens resursbehov. Ändringarna kräver heller inga särskilda informationsinsatser.